

Szatmári Emília

IN MEMORIAM DR. SZŐNYI GYÖRGY (1924–1999)

Száz éve, 1924. július 30-án született Szőnyi György református lelképásztor, teológiai tanár Szegeden.

A budapesti II. kerületi M. Kir. Állami Toldy Ferenc Gimnáziumban érettségizett 1942 júniusában. A nyolcéves gimnáziumi képzésből az utolsó két tanévet töltötte a Toldyban. Jeles és kitűnő eredménnyel fejezte be a gimnázium utolsó osztályait,¹ s az iskolai évkönyv megfogalmazása szerint: *kitűntetéssel értett.*² Hetedikes gimnazista korában már ő vezette az alsóbb osztályosok bibliakörét,³ végzősként pedig az iskola református ifjúsági gyülekezetének volt megválasztott főgondnoka.⁴ Sokféle tehetőségét igazolja, hogy a gimnázium vívó szakosztályának sportolójaként kiemelkedő versenyeredményeket is elért;⁵ az érettségi évében pedig már publikációi jelentek meg az *Iffjú Erdély*, a *Magyar Ifjúság*, a *Magyar Út*, a *Hajnal* és a *Mi Utunk* című folyóiratokban.⁶

Érettségi után a Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Jog és Államtudományi Karán tanult⁷ négy szemesztert (1942–1944).

1944. október 26. és 1946. október 3. között katonai szolgálatot teljesített,⁸ és hadifogságot szenvedett.⁹

1 SZILVÁSY Lajos (szerk.): *A Budapesti II. Kerületi M. Kir. Állami Toldy Ferenc-Gimnázium évkönyve az 1940/41. iskolai évről*, Budapest, Sárkány Nyomda, 1940, 50.; SÁNDY Hugó (szerk.): *A Budapesti II. Kerületi M. Kir. Állami Toldy Ferenc-Gimnázium évkönyve az 1941/42. iskolai évről*, Budapest, Kiadja az Iskola Igazgatósága, 1941, 42.

2 SZILVÁSY: i. m., 43.

3 Uo., 39.

4 SÁNDY: i. m., 27.

5 SZILVÁSY: i. m., 37.

6 SÁNDY: i. m., 28.

7 *A Budapesti Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem almanachja fennállásának 305. tanévében az MCMXXXIX–MCMXL. tanévre*, Budapest, Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1940, 165.

8 *Szőnyi György törzskönyvi lapja*, SRKTGY Levéltár E-35 lelkészi törzslapok.

9 Dr. Szőnyi György, *srt.a.hu*, 2017. 11. 07. URL: <https://srt.a.hu/dr-szonyi-gyorgy/> Utolsó letöltés: 2024. 09. 03.

Angol nyelvű rövid önéletrajza szerint gyógyszerértári munkát végzett négy évig,¹⁰ amit lelkészi törzskönyve így regisztrált: 1946. november 1. – 1951. március 10. között volt *drogista*, azaz gyógyszerész-technikus.

Különböző előtanulmányokkal és sokféle élettapasztalattal huszonhét évesen kezdte meg teológiai tanulmányait a Budapesti Református Teológiai Akadémián 1951-ben.

Ez az esztendő volt a Rákosi-éra legnehezebb éve a magyar reformátusság számára. Az ún. egyházszugorítás kommunista programja értelmében éppen 1951-ben zárták be állami kényszer hatására a pataki és a pápai teológiákat, s magát a Tiszáninneri Egyházkerületet is megszüntették. 1951-ben a lelkipásztori hivatást választani önmagában nagy hitbizonyosságot és elhivatottságot jelenthetett. Pap László dékán (1947–1957) személye mégis garancia volt arra, hogy a budapesti akadémia meg tudja őrizni szellemi integritását és lelkiségét a materialista és hivatalosan is antiklerikális kurzus idején.

Első lelkészképesítő vizsgáját 1954. szeptember 17-én abszolválta jeles eredménnyel.¹¹

1954. október 1. – 1955. április 10. között Kiskunhalason, majd 1955. október 1-ig Solton volt segédlelkész.

1955. szeptember 30-án második lelkészképesítő vizsgát tett, szintén jeles eredménnyel.¹²

1955. október 1. – 1956. június 30. között tanársegédként működött a budapesti teológián, az egyháztörténeti és egyházjogi tanszéken oktatott.¹³

Ekkor újra segédlelkészi szolgálat következett Ózdon (1956. július 1. – 1958. március).¹⁴

1957. január 1-jén állt vissza a Tiszáninneri Református Egyházkerület. Szőnyi György a Kerület református gyülekezeteiben, közösségeiben szolgált egészen haláláig.

1958-ban a nagykinizsi gyülekezet választotta meg lelkipásztorának (1958. március – 1961. május 20.), 1959. november 19-én szentelték Miskolcon.¹⁵

1961. május 21. – 1964. január 25. között Sajóvelezden szolgált, majd egymást követően több miskolci gyülekezet is lelkészének választotta: Miskolc-Tapolcán 1964. január 26-tól 1967. április 8-ig, Miskolc-Szirmán 1967. április 9. – 1970. november 14. között működött. A miskolc-diósgyőri gyülekezet lelki vezetője 1970. november 15-én lett,¹⁶ s haláláig az is maradt.¹⁷

Teológiai doktori fokozatot a gyakorlati teológia tárgykörében *summa cum laude* minősítéssel szerzett 1970-ben, Debrecenben. 1991 után maga is tagja lett a doktori fokozatokat megítélő zsinati bizottságnak.

1972 elején néhány hónapig a princetoni (New Jersey, USA) teológiai szemináriumon volt tanulmányi úton, ahol vendégprofesszorként szerzett új inspirációkat.¹⁸

10 SRKTGY Kézirattár Kt.d.52.454

11 Szőnyi György törzskönyvi lapja.

12 Uo.

13 Dr. Szőnyi György, *srt.a.hu*.

14 Szőnyi György törzskönyvi lapja.

15 Uo.

16 Uo.

17 BENKE György (szerk.): *Akik előttünk jártak*, Miskolc, TIREK, 2001, 229.

18 Uo.

Az 1992/93. tanévtől a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Gyakorlati Tanszékének volt a vezetője.¹⁹ Ez azt jelenti, hogy az 1991-ben újraindult teológia legelső hallgatóinak volt gyakorlati teológiai tanára, hiszen az e tudománykörbe tartozó tárgyak csak második évfolyamtól kezdődően, először tehát az 1992/93. tanévben kerültek előadásra. Patakról az 1995/96. tanév végén kérte nyugdíjazását.²⁰

Az egyházkerület missziói és tanulmányi bizottságának 1958-tól tagja, 1965-től missziói és tanulmányi előadója volt.²¹

Több nyelven beszélt: németül, angolul, franciául és hollandul. Német teológiai munkákat rendszeresen fordított. Több ilyen munkája található a Sárospataki Református Kollégium Tudományos Gyűjteményeinek Kézirattárában (Stauffer, Zimmerli, Zwingli), de a francia katolikus teológus, Michel Quoist egyik könyvéről is írt recenziót.

Teológiai-irodalmi munkássága szerteágazó.

Egyik legjelentősebb műve *A magyar református gyülekezeti imádság a 18. századtól napjainkig* című tanulmánya, mely doktori disszertációja (1970) volt, s melyet a Zsinat Tanulmányi Osztálya a *Theológiai Tanulmányok* sorozatában 1977-ben kiadott. (A 171 oldalas doktori dolgozatról Koncz Sándor írt recenziót a *Református Egyház* című folyóiratban.²²)

Másik nagy témája az egyházi énekekkel és a gyülekezeti énekléssel kapcsolatos himnológiai kutatás. Ennek eredményeként jelent meg a 438 oldalas *Himnológiai gyűjtemény* (Bp. 1990) ugyancsak a Zsinat *Theológiai Tanulmányok* sorozatának részeként. Ennek szerkesztője és számos tanulmány szerzője volt Szőnyi György. Mások mellett írt az egyházi éneklés teológiai alapjairól, a liturgiában való szerepéről és jelentőségéről, a reformációnak a gyülekezeti énekléssel kapcsolatos elveiről és gyakorlatáról, a biblikus zoltáréneklésről... Nagy jelentőségű, sokszor példa nélkül álló a gyülekezeti énekkarok történetével és munkájával kapcsolatos kutatása.

A gyakorlati teológia köréhez tartozik továbbá a *Magyar református istentisztelet a 17–19. században* című dolgozata. A pataki teológián elhangzott homiletikai előadásait két önálló, kisebb formátumú könyvben megjelentette (*Homiletika. Felkészülés az igehirdetésre 1-2.* Mc., 1993. 42 és 50 oldal). Szintén nyomtatásban jelentek meg liturgikai témájú előadásai (*Liturgika. Felkészülés az istentiszteletre.* Sp.–Mc-Diósgyőr, 1993. 47 o.). Ugyancsak homiletika témájú dolgozatot írt Kálvin kommentárjainak vizsgálata alapján (Bp., 1953). A poimenika területéről *Keresztyén házasság, keresztyén család* című rövid írása (Mc., 1950), továbbá a *Testvérke érkezik. Beszélgetés a családban* című kézirat munkája említhető. A belmisszióról kétrészes, hetven oldalas tanulmánya található a kézirattárban.

19 Győri István: Az első öt év krónikája, in DIENES Dénes (szerk.): *A Sárospataki Református Kollégium Theológiai Akadémiájának Évkönyve 1991-1996*, Sárospatak, A Sárospataki Református Kollégium Theológiai Akadémiája, 1996, 51–56, 52.

20 Uo., 55.

21 *Szőnyi György törzskönyvi lapja*.

22 Lásd Dr. KONCZ Sándor: Szőnyi György: A magyar református gyülekezeti imádság a 18. századtól napjainkig, *Református Egyház*, 23. évfolyam, 10. szám, 1971. október, 237–238.

A gyakorlati teológia területén túl is, szinte minden teológiai diszciplínához kapcsolódva születtek munkái.

A pataki kéziratárban találunk biblikus tudományokhoz tartozó anyagokat: ószövetségi könyvek részeihez héber-magyar szótárakat állított össze (pl. Genézis, Józsué részeihez, számos zsoltárhoz), újszövetségi exegetikai munkája az 1Kor 15. rész magyarázata, továbbá jegyzetet készített a *Jelenések könyvéhez*. Ezekén túl számos bibliai ígé rövid magyarázatát is összegyűjtötte.

A rendszeres teológia köréhez tartozóan kivonatot írt Barth *Etikájából*, Victor János *Etikájából*, utóbbinak a *II. Heidelbergi Hitvallás magyarázatából* és más teológusok műveiből; magyarázta a Tízparancsolatot, és rövid etika jegyzetet írt a pataki teológiai előadásaihoz kapcsolódóan.

Mivel eredetileg egyháztörténettel foglalkozott, nem meglepő, hogy vannak ilyen tárgyú írásai is: egyháztörténeti áttekintő táblázatokat készített, teológiatörténeti-egyháztörténeti témájú az ókeresztény íróról, Karthágó püspökéről, Cyprianusról készült dolgozata.

Különlegesnek számítanak az egyes bibliai történetekhez vagy bibliai üzenetekhez kapcsolódó dramatizált formában készült feldolgozásai (*A királyi mennyegző. Három felvonásos; Siessetek, hamar lejár. Négyfelvonásos*).

Rendszeresen publikált országos periodikákban, a *Reformátusok Lapjában*, a *Teológiai Szemlében*, a *Református Egyházban*.

1954-ben házasodott, Gyűlvézi Magdolna gimnáziumi tanárnőt vette feleségül. Gyermekük Tamás (*1957) és András (*1962).

1999. ápr. 24-én hunyt el,²³ temetése április 30-án volt a Miskolc-Diósgyőri Református Egyházközség templomában.²⁴ A gyászistentiszteleten Mészáros István püspök hirdette az ígét.²⁵

---

23 Dr. KÁDÁR Zsolt: In memoriam Dr. Szőnyi György, in Dr. GYŐRI Istvánné (szerk.): *A Sárospataki Református Teológiai Akadémia Évkönyve 1996-2006*, Sárospatak, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, 2006, 133–134, 133.

24 Elhunyt dr. Szőnyi György lelképásztor, teológiai tanár, *Reformátusok Lapja*, 43. évfolyam, 18. szám. 1999. május 2., 4.

25 BENKE: i. m., 230.